

BOEKBESPREKINGEN

Küppers, H. - DuMont's Farben-Atlas. 1978. DuMont Buchverlag, Köln, 163 pag., 48 platen in kleur, formaat 21.5 x 15 cm. Prijs DM 19.80 (in Nederland ± f. 26,75).

Enige weken geleden werd mijn aandacht gevestigd op een bespreking in een dagblad van een pas verschenen kleuren-atlas met meer dan 5500 kleurnuances, die nog net geen 20 DM kost. Daar nu eenmaal de enige manier om een kleur goed vast te leggen een vergelijking met een goede kleurenkode is, en kleuren bij vooral de vlezige paddestoelen een zeer belangrijke rol spelen, blijf ik zoeken naar een goede en goedkope kleurenkode. DuMont's Farben-Atlas blijkt inderdaad 5566 kleurvlakjes te geven, verdeeld over 46 platen. Dit is zeer veel in vergelijking bijv. met Methuens' Handbook of Colour, dat "slechts" 1266 kleuren geeft, maar minder indrukwekkend als we weten dat een normale waarnemer ± 100.000 kleurnuances kan onderscheiden.

In DuMont's kleurenboekje worden de kleuren gepresenteerd in vierkanten van 11 x 11, 1 cm² grote kleurvlakjes. Die vlakjes zijn nogal klein, maar daar de verschillen tussen de naast elkaar liggende vlakjes zeer klein zijn, is dat toch geen groot nadeel. De gebruiker moet wel zelf een maskertje snijden om bij het vergelijken van een kleurvlakje met het object de invloed van de omgevende kleuren uit te schakelen. Zelf heb ik het als praktisch ervaren in een kaartje een gat voor één vlakje en een gat voor een blok van 4 vlakjes te snijden. Het laatste vergemakkelijkt zeer de keuze tussen aaneenliggende vlakjes.

Ik zal hier niet ingaan op de manier waarop de kleurenkode is samengesteld, maar me beperken tot de bruikbaarheid voor de mycologie. Over 't algemeen blijkt het zoeken van de juiste kleur een nogal moeizame aangelegenheid. Door het gevolgde systeem liggen vergelijkbare mengkleuren in de "veel gevraagde" gelen, bruinen en grijzen vaak nogal ver uit elkaar. Het kost vrij veel tijd om uit te maken op welke plaat men moet zijn, o.a. ook omdat de verschillen tussen opeenvolgende kaarten soms wel zeer klein lijken te zijn. Hoewel bij "Methuen" de tussenstappen tussen de kleuren wel wat erg groot zijn, zijn de vergelijkbare kleuren daar gemakkelijker op te zoeken en door de grotere kleurvlakjes makkelijker te vergelijken, maar de nieuwste druk van Methuen is ongeveer 30% duurder dan het boekje van DuMont. Voor de Russulaliefhebber zijn er minder problemen, daar de heldere kleuren makkelijker te lokaliseren zijn.

C. Bas

Dennis, R.W.G. - British Ascomycetes, revised and enlarged edition, 1978. Uitg. J. Cramer in A.R. Gantner Verlag Kommanditgesellschaft. 585 pp.; 44 pp. met gekleurde en 31 pp. met zwart-wit illustraties. Prijs: 200.- DM.

Dit boek is de derde druk van een werk over ascomyceten dat ook in Nederland vooral bij de amateurs een vaste plaats heeft veroverd. In deze druk is zowel naar de vorm als naar de inhoud het een en ander veranderd. De vormveranderingen zijn voor het grootste deel geen verbeteringen. Het fotografische drukproces geeft - vooral bij de kleinere letters - een slecht resultaat. De druk van deze tekst-gedeelten, waaronder ook de sleutels, is slecht verzorgd en de letter is te klein. De slappe kft met kleurplaat is vervangen door een stijve kft met zwart-wit tekening.

Over de inhoud kan minder negatief geoordeeld worden, vooral na vergelijking met de vorige drukken. De inleidende hoofdstukken zijn herschreven en iets ingekort, terwijl het hoofdstuk over taksonomie en nomenklatuur is vervallen. Het aantal behandelde geslachten en soorten is aanzienlijk uitgebreid, evenals het aantal afbeeldingen. Hierin schuilt dan ook de verbetering die deze herdruk brengt. Voor hen die dit werk nog niet kennen is een waarschuwing echter op zijn plaats: het boek geeft een goed overzicht van de ascomyceten met tal van voorbeelden van algemene (naast zeldzame) soorten maar het is bepaald niet volledig. Ook bij geslachten waar veel soorten worden behandeld (*Peziza*, *Taphrina*, *Nectria*, *Leptosphaeria*) ontbreken er evenzovelen. Bij andere, omvangrijke maar moeilijke geslachten, zoals *Chaetomium*, *Eurotium*, *Mycosphaerella*, *Guignardia* en *Diaporthe*, worden slechts enkele voorbeelden genoemd en wordt naar monografieën ter zake verwezen.

De nieuwere literatuur is betrekkelijk onevenwichtig verwerkt, hetgeen resulteert in opvallende aanpassingen bij de ene groep en een behoudende behandeling van de andere groep. Dit laatste bezwaar zal overigens alleen de specialist opvallen en juist hij zal dit boek bij de determinatie niet gebruiken, voornamelijk vanwege de onvolledigheid.

Wanneer men zich rekenschap geeft van bovenstaande bezwaren, kan vooral de amateur met enige basiskennis dit boek benutten en er een groot aantal ook bij ons algemeen voorkomende ascomyceten mee leren kennen. Overigens moet gezegd worden dat de prijs, gezien het gebodene en gezien de afwerking van het boek, veel te hoog is.

J. Rammeloo (1978) - Systematische studie van de Trichiales en de Stemonitales (Myxomycetes) van België. Uitg. Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten in België, in Verhandelingen van de Uitgever, jaargang XL, nr. 146, 166 pag.

In deze keurig uitgegeven studie, in de nederlandse taal, worden de Belgische vertegenwoordigers van de Trichiales met uitzondering van *Arcyria* (zie hieronder) en de Stemonitales behandeld.

De inleiding is geïllustreerd met duidelijke tekeningen, ten dele van sporen. Dit ter verduidelijking van de palynologische termen die de auteur gebruikt om de spore-ornamentatie aan te duiden. In het systematische deel zijn dichotome tabellen opgenomen ter determinatie van de besproken soorten. Er zijn uitvoerige besprekingen van de soorten en van enkele zijn scanning elektronen mikroskopische detailfoto's opgenomen. Ook treft men lichtmikroskopische foto's aan van delen van het capillitium (met daarin enkele sporen) van enkele vertegenwoordigers van de Stemonitales.

Rammeloo heeft *Trichia decipiens* inklusief de variëteit *olivacea* beschreven en afgebeeld (var. *olivacea* Maylan is niet genoemd). Voor degenen die het hiermee niet eens zijn: fig. 9cd, 9ce en 9 cf zijn afbeeldingen van de sporen van var. *olivacea*. Het geslacht *Stemonitopsis* Nann.-Brem. is niet aanvaard, de daartoe behorende soorten zijn verdeeld over *Stemonitis* en *Comatricha*. Er zijn goede beschrijvingen, helaas zonder illustraties, opgenomen van 4 nog onbenoemde soorten behorende tot de geslachten *Amaurochaete* (1), *Stemonitis* (1) en *Comatricha* (2). Van één hiervan wordt verwezen naar een illustratie in een eerdere publicatie. Veel van de behandelde soorten zijn uit Nederland bekend. Inlichtingen over de prijs en bestellingen te richten naar: Sekretariaat van de uitgever, Paleis der Academiën, Hertogstraat 1, B-1000 Brussel, België. Er is een exemplaar in onze bibliotheek.

N.E. Nannenga-Bremekamp

E. Robbrecht (1974) - The genus *Arcyria* Wiggers (Myxomycetes) in Belgium. Bull. Jard. Bot. Nat. Belg. 44: 303-535.

Dit artikel geeft beschrijvingen van de 13 in België voorkomende *Arcyria*-soorten met duidelijke tekeningen. Van een aantal soorten zijn scanning elektronen mikroskopische foto's opgenomen.

Er is een synoptische sleutel tot de behandelde soorten, waarvan de meeste ook uit Nederland bekend zijn.

N.E. Nannenga-Bremekamp

T. Stijve - Selenium Content of Mushrooms. Zeitschrift für Lebensmittel Untersuchung und -Forschung. 164: 201-203 (1977).

Enige tijd geleden ontvingen wij weer een publikatie van de heer Stijve, dit keer handelend over het gehalte van Selenium in Paddestoelen. Selenium is een aan zwavel verwante stof die vooral bekend is door zijn vermogen om in zgn. "Selenium-cellen" licht in elektriciteit om te zetten (volgens van Dale).

Er was al eens vastgesteld dat giftigheid van kwik en kadmiüm belangrijk vermindert, indien het dieet bij dierproeven ook selenium bevat. Daarom vond de auteur het interessant het gehalte van deze stof in vele paddestoelen te bepalen.

Uit zijn onderzoek is gebleken dat Ascomyceten (Pezizales) zeer weinig selenium bevatten. Bijvoorbeeld *Gyromitra esculenta* bevat 0,035 ppm (mg per kilo drooggewicht), *Peziza badia* 0,095 ppm en *Helvella crispa* had met 0,18 ppm het hoogste gehalte. De boleten zijn over het algemeen beter voorzien. *Suillus grevillei* 0,19 ppm; *S. granulatus* 0,82 ppm en *Boletus edulis* bevat zelfs 13,0 ppm! De champignons bevatten veel selenium: 1 ppm is volgens Stijve al een heel hoog percentage en alle *Agaricus*-soorten die zijn onderzocht zitten daar boven: *A. edulis* 5 ppm en *A. vaporarius* zelfs 7 ppm. De andere onderzochte groepen boden geen interessante gegevens, daar het selenium-gehalte per geslacht zeer varieerde.

De schrijver heeft bij drie soorten ook nog nagegaan wat het selenium-gehalte bedroeg in de steel, hoedvlees en buisjes, resp. lamellen en wel bij *Boletus edulis*, *Suillus luteus* en *Amanita muscaria*. De steel bleek het minste selenium te bevatten, de buisjes resp. lamellen het meeste.

J. Geesink

=====